

Crna kronika na YouTubeu: usporedba true crime sadržaja iz objektivne i senzacionalističke perspektive

Jembrek, Ema

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:983729>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-10-19**

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

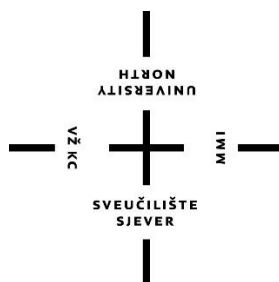
**Sveučilište
Sjever**

Završni rad br.297_KOM_2024

**Crna kronika na YouTubeu: usporedba *truecrime*
sadržaja iz objektivne i senzacionalističke perspektive**

Ema Jembrek, 0336054847

Koprivnica, rujan 2024. godine

Sveučilište Sjever

Odjel za komunikologiju, medije i novinarstvo

Završni rad br.297_KOM_2024

Crna kronika na YouTubeu: usporedba *truecrime* sadržaja iz objektivne i senzacionalističke perspektive

Studentica

Ema Jembrek, 0336054847

Mentorica

izv. prof. dr. sc. Lidija Dujić

Koprivnica, rujan 2024.godine

Prijava završnog rada

Definiranje teme završnog rada i povjerenstva

ODJEL Komunikologija, mediji i novinarstvo

STUDIJ Komunikologija, mediji i novinarstvo

PRISTUPNIK Ema Jembrek MATIČNI BROJ 0336054847

DATUM 10. 9. 2024. KOLEGIJ Novinarska radionica 2

NASLOV RADA Crna kronika na YouTubeu: usporedba true crime sadržaja iz objektivne i senzacionalističke perspektive

NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU The black chronicle on YouTube: a comparison of true crime content from an objective and sensationalist perspective

MENTOR Lidija Dujčić ZVANJE izv. prof. dr. sc.

ČLANOVI POVJERENSTVA
1. doc. dr. sc. Branimir Felger
2. doc. dr. sc. Krešimir Lacković
3. izv. prof. dr. sc. Lidija Dujčić
4. nasl. izv. prof. dr. sc. Željko Krušelj
5.

Zadatak završnog rada

BROJ 297_KOM_2024

OPIS
Završni rad bavi se fenomenom crne kronike, odnosno istražuje žanr istinitih zločina na YouTubeu, na temelju usporedbe kanala influencera i profesionalnih novinara kako bi utvrdio dinamiku zabavnoga i informativnog sadržaja na ovoj platformi. U povijesno-teorijskom dijelu rada izlaže se kratak pregled povijesti crne kronike kao i psihologije morbidne znatiželje dok se u istraživačkom dijelu završnog rada komparativno analiziraju sadržaji četiri strana YouTube kanala prema kodnoj listi i analitičkoj matrici; uzimajući u obzir točnost informacija, etičke standarde i angažman publike.

- U radu je potrebno:
- Uvodno izložiti povijesni i teorijski kontekst istraživanog fenomena.
 - Objasniti povezanost crne kronike i istinitih zločina.
 - Definirati metodologiju istraživanja.
 - Analizirati sadržaje odabranih kanala prema kodnoj listi i analitičkoj matrici.
 - Zaključno sintetizirati nalaze i doprinos istraživanja.

ZADATAK URUČEN

12.9.2024

POTPIS MENTORA

Dujčić

SVEUČILIŠTE
SJEVER

UNIVERSITY
NORTH

Predgovor

Ovaj završni rad rezultat je moje fascinacije i znatiželje povezane s temom crne kronike. U radu sam se usmjerila na ključne elemente u prikazivanju istinitih zločina na YouTubeu. Fokus je na usporedbi načina na koji influenceri i profesionalni novinari predstavljaju *truecrime* sadržaje zbog čega se analiziraju različite strategije u prezentaciji zločina, s naglaskom na točnost informacija, etičke standarde i razinu angažmana publike.

Izražavam zahvalnost svojoj mentorici, izv. prof. dr. sc. Lidiji Dujić, koja mi je u kolegijima Novinarska radionica 1 i Novinarska radionica 2 pružila stručno vodstvo i inspiraciju za ovu temu. Njezina podrška, savjeti i stručnost bili su od presudne važnosti za uspješnu izradu ovog rada; nadam se da će pridonijeti boljem razumijevanju načina prikazivanja istinitih zločina u medijima te potaknuti buduća istraživanja na tom području.

Također, želim izraziti zahvalnost svojim roditeljima koji su mi bili neizmjerena podrška kroz cijelo obrazovanje. Posebna zahvala ide i mom bratu Dominiku Jembreku i mojim prijateljima koji su me bodrili i pružali mi oslonac za sve izazove tijekom studija; bez njih ovaj završni rad ne bi postojao.

Sažetak

Ovaj rad istražuje crnu kroniku kao društveni fenomen s posebnim naglaskom na žanr *truecrime*. Cilj je analizirati prikazivanje istinitih zločina na YouTubeu uspoređujući kanale influencera i profesionalnih novinara. Rad pruža uvid u utjecaj različitih pristupa na publiku i razliku između zabavnog i informativnog sadržaja. Teorijski dio obuhvaća povijest crne kronike, etiku novinarstva i psihologiju morbidne znatiželje dok istraživački dio analizira četiri YouTube kanala koristeći kodnu listu i analitičku matricu. Usporedba kanala omogućuje uvid u točnost informacija, etičke standarde i angažman gledatelja. Ova analiza pomaže razumjeti kako različiti pristupi oblikuju narative o zločinima.

Ključne riječi: crna kronika, *truecrime*, YouTube, influenceri, profesionalni novinari

Summary

This paper researches the black chronicle as a social phenomenon with special emphasis on the true crime genre. The goal is to analyze the portrayal of true crimes on YouTube by comparing the channels of influencers and professional journalists. The paper provides an insight into the influence of different approaches on the audience and the difference between entertainment and informative content. The theoretical part covers the history of the black chronicle, the ethics of journalism and the psychology of morbid curiosity, while the research part analyzes four YouTube channels using a code list and a content analysis. Comparing the channels allows insight into the accuracy of information, ethical standards and viewer engagement. This analysis helps to understand how different approaches shape crime narratives.

Keywords: crime news, truecrime, YouTube, influencers, professional journalists

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Crna kronika.....	3
2.1. Povijest izvještavanja o kriminalu	3
2.2. Početci crne kronike u Hrvatskoj	4
3. Etika	6
3.1. Novinarska etika	6
3.1.1. Moral.....	8
3.2. Specijalizacija novinara	9
4. Morbidna znatiželja	11
4.1. Javna pogubljenja.....	13
4.2. Psihologija znatiželje	14
5. <i>True crime</i>	17
5.1. Moral istinitog zločina na YouTube platformi	18
6. Istraživanje kanala platforme YouTube.....	20
6.1. Metodologija	20
6.2. Cilj istraživanja	21
6.3. Uzorak istraživanja	21
6.4. Analiza sadržaja	22
6.4.1. Kodni listovi.....	27
6.4.2. Analiza matrice	29
6.4.3. Zaključak analize sadržaja	30
7. Zaključak.....	34
8. Literatura.....	37
9. Popis slika i tablica	39

1. Uvod

Tema ovoga završnog rada jest crna kronika kao društveni fenomen, s posebnim fokusom na žanr *truecrime*. Cilj je istraživanja utvrditi kako se istiniti zločini prikazuju na YouTubeu, uspoređujući kanale koje vode influenceri s onima profesionalnih novinara. Rad nastoji pružiti dublje razumijevanje utjecaja različitih pristupa u prezentiranju istinitih zločina na publiku te razjasniti dinamiku između zabavnoga i informativnog sadržaja na ovoj platformi. S obzirom na rastuću prisutnost sadržaja vezanog uz istinite zločine na YouTubeu, istraživanje se usredotočuje na analizu kako različiti tipovi kanala oblikuju narative o zločinima, kako se odnose prema etičkim standardima te kako variraju u angažiranju gledatelja.

U ovom završnom radu istražujem nekoliko ključnih aspekata. Prvo, fokusiram se na usporedbu načina na koji influenceri i profesionalni novinari prikazuju istinite zločine. Drugo, analiziram utjecaj različitih strategija prikazivanja na točnost informacija, etički okvir te angažman gledatelja.

Završni rad sastoji se od dva dijela: teorijskog i istraživačkog. U teorijskom dijelu rada pruža se pregled povijesti crne kronike kako bi se razumio njezin razvoj i napredak. Posebna pažnja posvećena je etici i specijalizaciji novinara, s obzirom na njihov značaj u istraživačkom dijelu rada. Također, razmatra se psihologija morbidne znatiželje i objašnjava terminologija *truecrime* njezina povezanost s crnom kronikom. U istraživačkom dijelu rada provedena je detaljna analiza i usporedba četiri odabrana YouTube kanala iz inozemstva. Izrađena je kodna lista i analitička matrica koja je korištena za analizu sadržaja. Ova analiza uključuje ispitivanje sadržaja četiriju kanala, analizu matrice i formuliranje zaključaka istraživanja. Na kraju rada predstavljen je sveobuhvatan zaključak koji sintetizira nalaze i doprinos istraživanja.

Tri hipoteze koje se istražuju u ovom radu jesu sljedeće:

H1: Kanali koje vode profesionalni novinari pružit će točnije, temeljitije istražene i provjerene informacije u usporedbi s kanalima koje vode influenceri bez formalnog znanja.

H2: Kanali koje vode profesionalni novinari pokazat će višu razinu etičkog obzira, posebno u prikazivanju žrtava i osjetljivih detalja, u usporedbi s kanalima koje vode influenceri bez formalnog znanja.

H3: Kanali koje vode influenceri bez formalnog znanja imat će višu razinu angažmana gledatelja (npr. lajkovi i komentari) zbog senzacionalističkog stila koji je više usmjeren na zabavu, u usporedbi s informativnijim i uravnoteženijim pristupom kanala koje vode profesionalni novinari.

2. Crna kronika

Crna kronika je novinarski žanr koji se bavi izvještavanjem o kriminalu, nesrećama, tragedijama i drugim negativnim društvenim događajima. Riječ je o vijestima o kaznenim djelima poput ubojstava, krađa, nasilja, korupcije, kao i informacija o sudskim procesima i presudama. Ovaj dio novinarstva često privlači veliku pozornost javnosti zbog dramatičnih i emotivno nabijenih tema, ali je također izložen kritikama zbog potencijalnog senzacionalizma i povrede privatnosti. Kvalitetno izvještavanje u crnoj kronici treba biti objektivno, odgovorno i utemeljeno na provjerenim činjenicama, uz poštivanje etičkih standarda novinarstva.

2.1. Povijest izvještavanja o kriminalu

Izvještavanje o kriminalu kroz povijest se značajno razvilo, odražavajući promjene u društvu, tehnologiji i novinarskoj praksi. U antičko i srednjovjekovno doba izvještavanje o zločinima bilo je minimalno, uglavnom se komuniciralo usmenom predajom ili službenim proglasima. Kronike i balade ponekad su pripovijedale o zločinima, ali nisu smatrane pravim oblicima vijesti. Pettegree navodi kako je: „tek je u ranom šesnaestom stoljeću, punih sedamdeset godina nakon što je Gutenberg objavio svoju Bibliju, svijet doživio svoj prvi veliki medijski događaj, Njemačku reformaciju“ (Pettegree 2014: 50). Također, počinju kružiti pamfleti i reklame s pojedinostima o senzacionalnim zločinima i javnim pogubljenjima, često više za zabavu nego za informiranje. Pettegree opisuje kako su ovakvi ilustrirani plakati postali „poseban element njemačke tiskane kulture u šesnaestom stoljeću. Često su lijepo osmišljeni i izrađeni. Gornja polovica lista gotovo je uvijek posvećena drvorezu, obično posebno izrađenom, koji prikazuje događaj, a zatim je ispod opisan tekstom“ (Pettegree 2014: 90). Kako su novine postajale sve češće, izvještaji o zločinima počeli su se pojavljivati redovito. U Engleskoj i Americi kriminalističke priče postale su popularne jer su novine imale za cilj privući široku publiku, fokusirajući se na ubojstva, pljačke i suđenja sa senzacionalističkim pristupom. Majstorović pojašnjava kako se u 19. stoljeću pojavio *penny tisak*, što je novine učinilo pristupačnim za mase jer je „niska cijena i način distribucije (prodaja na ulici umjesto pretplate) dovela do masovnog povećanja broja čitatelja“, ali i dodatno povećala stopu kriminalističkog izvještavanja (Majstorović 2020: 42-43). Novine su se natjecale tko će objaviti najskandaloznije i najšokantnije priče kako bi povećale prodaju. Novinarstvo se počelo profesionalizirati, što je dovelo do strukturiranih i etičnijih pristupa izvještavanju. Uspon radija i televizije unio je novu

dinamiku jer su se kriminalističke priče, osobito senzacionalni slučajevi, počele emitirati širokoj publici. Izvještavanje uživo i praćenje s mjesta događaja postalo je popularno, dodajući neposrednost vijestima o kriminalu. Unatoč profesionalnijem novinarstvu, tabloidi su nastavili naglašavati senzacionalne kriminalističke priče, često brišući granice između vijesti i zabave. Kao primjer Majstorović navodi slučaj Ruth Snyder kada je tabloid *New York Daily News* uz veliku fotografiju pogubljenja, na naslovnici objavio samo „vrišteći“ naslov: „Mrtva!“ (Majstorović 2020: 48). Pojava kabljskih vijesti uvela je 24-satni ciklus vijesti, čineći kriminalističko izvještavanje glavnim dijelom stalnih kanala vijesti. Slučajevi visokog profila mogli su tjednima dominirati ciklusima vijesti, a izvještavanje o zločinima postalo je neposrednije i kontinuiranje. Internet je napravio revoluciju u izvještavanju o zločinima, učinivši ga bržim i dostupnijim. Internetske stranice s vijestima, blogovi i platforme društvenih medija omogućile su trenutno ažuriranje kriminalnih incidenata. Pojavilo se i građansko novinarstvo s pojedincima koji su izvještavali i dijelili vijesti o kriminalu. Pettegree pojašnjava kako je napredak u podatkovnom novinarstvu omogućio dublju analizu kriminalnih trendova i statistike, pružajući kontekst i uvid izvan pojedinačnih incidenata. Suvremeno kriminalističko izvješćivanje često naglašava pitanja pravde, etike i društvenih implikacija zločina (Pettegree 2014: 95). Postoji veća svijest o utjecaju izvještavanja na žrtve, osumnjičenike i zajednice.

Kriminalističke priče sada imaju globalnu publiku, a međunarodni incidenti postaju naširoko poznati putem globalnih mreža vijesti i društvenih medija. *Truecrime*¹ (istiniti zločin) postao je iznimno popularan žanr u suvremenim medijima, koji obuhvaća različite formate poput *podcasta*, dokumentarnih filmova, TV serija, knjiga i *online* sadržaja. Ova fascinacija kriminalističkim pričama iz stvarnog života odražava širi kulturni trend. Suvremeno novinarstvo nastoji uravnotežiti interes javnosti za kriminalističke priče s odgovornim praksama izvještavanja, izbjegavajući nepotreban senzacionalizam i poštujući prava i privatnost onih koji su uključeni.

2.2. Početci crne kronike u Hrvatskoj

Svake novine, bile tiskovine ili u *online* formatu, imaju velik niz rubrika kao što su *lifestyle*, politika, znanost, gospodarstvo, novac i sl. Gotovo uvijek, najčitanija rubrika u novinama jest crna kronika.

¹*Truecrime* – žanr koji se bavi kriminalnim slučajevima iz stvarnoga života, s čestim fokusom na nasilne i senzacionalne događaje.

Malović navodi kako se pojam „crna kronika“ prvi put pojavljuje u *Večernjem listu*, 1970-ih te navodi kako se naziv „udomaćio i postao prototip svih rubrika koje izvještavaju o nesrećama, kriminalu i suđenjima“ (Malović 2005: 103). Naime, vijesti o kriminalu, posebice o ubojstvima i suđenjima, često su među najčitanim rubrikama u novinama. Malović ističe kako je u doba socijalizma u Hrvatskoj, novinarstvo nerado izvještavalo o takvim incidentima. Ideologija tog vremena imala je za cilj prikazati besprijekoran društveni sustav, negirajući postojanje problema poput kriminala (Malović 2005: 103). Zbog toga su mediji izbjegavali objavljivati o ovako „tamnim“ temama jer su bili u sukobu s narativom savršeno uređenog društva. Ovo oklijevanje naglašava sukob između ideala i stvarnosti društvenih pitanja. S obzirom na to, Malović također iznosi kako su televizija i radio dosta dugo opirali toj rubrici (Isto). Dakle, samo su se značajni događaji, poput velikih prometnih nesreća ili prirodnih katastrofa smatrali dovoljno vrijednima vijesti da se o njima izvještava na televiziji ili radiju u Hrvatskoj. Prema Maloviću, teoretičar medija Bruce Garrison tvrdi kako se izvještavanje o kriminalu temelji „na udarnim vijestima (breakingnews). Za tv i radio, izvještajne uživo o kriminalnim djelima može biti važan dio programa. Novine i časopisi takva zbivanja prate u skladu s vremenskim odmakom“ (Isto). Danas su stvari drugačije, Malović navodi kako, kao i u svim svjetskim medijima, „zločin i sudstvo imaju svoje (ne)zasluženo, visoko mjesto na rang-listi vrijednosti vijesti“ (Isto). Ova promjena odražava širi trend prema transparentnosti i javnom interesu za pitanja kriminala i pravosuđa, čineći ih sastavnim dijelom suvremenog izvještavanja.

Izvještavanje o kriminalu ne obuhvaća samo ubojstva, već i aktivnosti poput preprodaje droga, sitnih krađa i velikih pljački. Televizijski i radijski mediji često ne pokrivaju sve vrste kriminala, fokusirajući se uglavnom na slučajeve koji privlače veliku pažnju javnosti ili su od većeg značaja, dok manje zapaženi zločini često ostaju zanemareni. Nasuprot tome, novine, posebno lokalne, redovito prate širok spektar kriminalnih djela. Prema Maloviću, možemo zaključiti kako ove publikacije pružaju sveobuhvatniju pokrivenost, uključujući manje i lokalne incidente koji možda neće privući nacionalnu pozornost. Na taj način nude detaljniji i nijansirani pogled na kriminal unutar određenih zajednica, baveći se pitanjima koja izravno utječu na lokalne čitatelje i ispunjavajući ključnu ulogu u svijesti zajednice i javnoj sigurnosti (Malović 2005: 120).

3. Etika

Etika je grana filozofije koja se bavi proučavanjem morala, odnosno sustava vrijednosti i načela koja određuju što je ispravno, a što pogrešno u ljudskom ponašanju. Ona razmatra pitanja kao što su pravednost, dobrotu, dužnost, vrlina i odgovornost te kako bi ljudi trebali djelovati u različitim situacijama. Majstorović navodi kako etika može biti normativna, gdje se postavljaju pravila i načela za ispravno ponašanje, ili deskriptivna, koja proučava moralne stavove i prakse u različitim kulturama i društvima. Osim u filozofiji, etika igra ključnu ulogu u mnogim područjima, poput medicine, prava, poslovanja i novinarstva, u kojemu usmjerava donošenje odluka i djelovanje u skladu s profesionalnim i društvenim standardima (Majstorović 2020: 157-158).

3.1. Novinarska etika

Novinarstvo ima svoj etički kodeks kao i svaka druga profesija. Jedno je od rijetkih javnih zanimanja izrazito izloženih kritici, zajedno s novinarima koji ga prakticiraju. Naime, sve je vidljivo i pomno se promatra pa je lako uočiti i pogreške. Novinarska etika ključna je za odgovorno i profesionalno novinarstvo. Temelji se na poštivanju istine, nepristranosti, privatnosti i dostojanstva svakog pojedinca te na odgovornosti prema društvu. Novinari bi trebali izbjegavati senzacionalizam i širenje dezinformacija, a umjesto toga usmjeriti se na točnost, objektivnost i integritet u svom radu. Također, važno je da budu svjesni kako njihovi izvještaji mogu utjecati na ljude i da postupaju s empatijom i društvenom odgovornošću. Poštivanje ovih načela ključno je za održavanje povjerenja javnosti u novinarsku profesiju.

Malović piše kako su etična načela novinarstva obično utvrđena kroz specifične dokumente koje donose novinarske udruge, sindikati, medijske kompanije, redakcije i srodne organizacije (Malović 2005: 85). Gotovo svaka novinarska asocijacija ima vlastiti kodeks, što svjedoči o tome da je novinarska etika detaljno obrađena i uvelike usvojena. Provedba ovih kodeksa varira od zemlje do zemlje; u nekim državama postoje specijalizirane institucije koje se bave sankcioniranjem kršenja etičkih standarda. Malović navodi primjere takvih uglednih institucija koje uključuju Pressrat u Njemačkoj i Press Complaints Commission u Velikoj Britaniji. Ova tijela, koja se sastoje od stručnih udruga i industrijskih predstavnika, ocjenjuju etički upitne slučajeve prema kodeksima i donose odluke koje imaju značajan utjecaj na javnost. S obzirom na njihov ugled, odluke tih tijela mogu ozbiljno utjecati na reputaciju, status i položaj kako autora

spornog priloga, tako i uredništva koje ga je objavilo (Malović 2005: 86). Što se tiče Hrvatske, Malović navodi kako je u Hrvatskoj Vijeće časti Hrvatskoga novinarskog društva ugledno tijelo koje razmatra pritužbe i daje javne ocjene o njima (Isto). Učinak Vijeća časti može varirati, ovisno o sastavu vijeća koje se bira na godišnjoj skupštini svake četiri godine, kao i o trenutnim društvenim prilikama. Malović ističe da se ponekad događa da novinar, kojeg Vijeće proglasi neetičnim, jednostavno izjavi da ne priznaje autoritet tog tijela ili strukovne udruge. S druge strane, postoje redakcije koje ozbiljno uzimaju u obzir ocjene Vijeća časti i objavljuju ih, čak i kada im to nije u interesu (Isto). Na kraju Malović zaključuje da se i u Hrvatskoj „razmišlja o novom modelu, nešto poput Presserata, koji bi obuhvatio i novinarske i vlasničke strukture“(Isto). Kao što je već spomenuto, pristup etičkim načelima nije isti u svim zemljama.

Na internetskom portalu Ezadar na temu „Crna kronika u medijima: ‘tuga postala poželjna roba’“ spominje se također Malović koji ističe da se današnja crna kronika, koja često preplavljuje cijele novine ili medije, drastično razlikuje od onoga što je bilo prije. Razlika nije u količini pisanja, već u tome što su tadašnji novinari bolje razumijevali etiku i pažljivije birali što i kako objaviti. Nastavlja kako se granica između etičnog i neetičnog danas gubi dok se nekada nisu objavljivali detalji poput mrtvih tijela, samoubojstava, malodobnika ili oprostajnih pisama.²

Na primjer, u Sjedinjenim Američkim Državama, Malović ističe kako se plagijat najoštrije osuđuje, što nije iznenađujuće s obzirom na jaku konkurenciju u medijima i utjecaj koji takvo kršenje može imati na tržišni uspjeh. Kao primjer kako se na Balkanu takve situacije često ne shvaćaju ozbiljno, navodi kako je beogradski *Nacional* jednom preuzeo sadržaj iz zagrebačkog *Jutarnjeg lista* bez ikakvih posljedica (Malović 2005: 86).

Prema Maloviću, autori Missouri grupe definirali su sedam „smrtnih grijeha“ novinarske etike: plagijat, podmićivanje, sukob interesa, prikrivanje informacija, prijevara, kršenje privatnosti i sudjelovanje u stvaranju vijesti (Malović 2005: 87). Moglo bi se zaključiti kako Amerikanci ovih sedam prekršaja smatraju najtežima dok hrvatsko novinarstvo ima drugačiji fokus. Malović tako spominje kako je Gordana Vilović, u analizi etičkih dilema u tjednicima *Globus* i *Nacional*, istražila slučajeve neistinitog izvještavanja, korištenja anonimnih izvora, prikazivanja samo jedne strane, kršenja temeljnih ljudskih prava i prava manjina, propagandnih tekstova, lošeg ukusa te nepodudarnosti između naslova i sadržaja teksta (Isto).

Razlike u novinarskoj etici između država očito proizlaze iz različitih povijesnih iskustava i stupnja razvoja medijskih sloboda. Hrvatsko novinarstvo još uvijek se suočava s problemima

²<https://ezadar.net.hr/crna-kronika/2260371/crna-kronika-u-medijima-tuga-postala-pozeljna-roba/>

svojstvenim mlađim demokracijama, što je rezultat kraćega povijesnog razvoja i manjeg iskustva u području medijskih sloboda u usporedbi s američkim medijima. Unatoč tome, postoji stalna težnja ka poboljšanju etičkih standarda i prilagođavanju međunarodnim normama.

3.1.1.Moral

Moral je kao unutarnji vodič koji nam pomaže da odlučimo što je ispravno, a što pogrešno. To su ona pravila i vrijednosti koje koristimo da bismo se ponašali prema drugima onako kako smatramo pravednim i poštenim; neka vrsta društvenog „kompasa“ koja nam pomaže da se ponašamo na način koji doprinosi dobrom osjećaju u društvu i smanjuje nesuglasice. Iako se moralna pravila mogu razlikovati ovisno o kulturi ili zajednici, osnovni pojmovi poput poštovanja, iskrenosti i suosjećanja često su zajednički svima. U konačnici, moral nam pomaže da gradimo i održavamo odnose s drugima jer svi želimo biti tretirani s poštovanjem i pravdom.

Prema Maloviću, moral se ne može formalno normirati; on predstavlja sustav vrijednosti koji pojedinac osobno prihvaća. Postavlja se pitanje postoji li moral u novinarstvu i je li uopće potrebno raspravljati o tome. Očigledno jest, ne samo u medijima iz tranzicijskih društava, koja su proizašla iz socijalističkih sustava u kojima je često bio prisutan dvostruki moral, već i u najrazvijenijim zemljama (Malović 2005: 88). Malović spominje i čuvenoga američkog novinara Josepha Pulitzera koji je isticao važnost poštivanja moralnih načela u novinarstvu. Moral je ključan za društvene odnose, a novinari bez moralnih standarda obično ne opstaju dugo u profesiji. Međutim, teško je definirati pojam ukusa jednom zauvijek jer se percepcija dobrog ukusa i pristojnosti stalno mijenja (Isto). Nekada su masovni mediji bili strogo pristojni, bez psovki, vulgarnih izraza, neprimjerenih fotografija, a o preminulima se uvijek govorilo s poštovanjem. Danas, kako ističe Malović, „sve vrvi psovka, golotinjom, snimkama eksplicitnog seksa, mrtvaca ubijenih, a krv se slijeva sa svih strana, a kada se još doda snimka obješenog samoubojice, urednici zadovoljno trljaju ruke“ (Malović 2005: 88). Očigledno je da novinari snose veliku odgovornost u postavljanju standarda pristojnosti i dobrog ukusa.

Nije sve prikladno za objavljivanje, i važno je da se vodi računa o kontekstu – za sve postoji pravo vrijeme i mjesto. Također je ključno razmotriti kome su mediji namijenjeni. Koja je ciljana publika, kakva su njena obrazovna i kulturna obilježja? Je li medij namijenjen obiteljima ili se radi o specijaliziranom kanalu? Pitanja etike, morala, dobrog ukusa i pristojnosti temeljna su za novinarsku struku. Novinari često nauče ove lekcije na teži način, kroz iskustvo, što može biti vrlo bolno i skupo. Iako su kriteriji i standardi ponekad teško dostižni, moguće ih je

postaviti. Možda je najjednostavniji, a ujedno i najstariji, princip: „Ne čini drugima ono što ne želiš da drugi čine tebi.“³ Ovaj zlatni standard može poslužiti kao vodič za mnoge etičke dileme s kojima se novinari suočavaju. Kroz primjenu ovih principa, novinari mogu izgraditi povjerenje publike i održati integritet profesije.

3.2. Specijalizacija novinara

Novinari su visoko specijalizirani stručnjaci koji djeluju prema jasnim profesionalnim standardima. Novinarstvo se predaje na brojnim fakultetima širom svijeta, a studenti koji ga završavaju stječu titulu diplomiranog novinara. Ipak, novinarstvo se ne smatra znanošću niti je prepoznato kao posebno znanstveno polje ili grana. Unatoč tome, mnogi su novinari postali ugledne javne osobe, utjecajni članovi društva s važnim ulogama u donošenju odluka u raznim segmentima javnog, političkog, kulturnog i sportskog života. Kada uzmemo u obzir značajan utjecaj masovnih medija, jasno je da novinari imaju ogromnu moć i odgovornost.

Malović napominje kako je uloga novinara razotkrivati nepravilnosti i negativnosti kako bi javnost bila informirana o djelovanju političara, vlade, državnih službenika i drugih centara moći. Novinari imaju moć oblikovati percepciju pojedinaca ili institucija; mogu nekoga diskreditirati ili proglasiti krivim čak i prije nego što sud donese presudu. S druge strane, u stanju su gotovo preko noći stvoriti heroja, zvijezdu ili omiljenu javnu osobu. (Malović 2005: 88). Malo je profesija koje imaju takav javni utjecaj i odgovornost. Unatoč tome, novinari nisu regulirana struka poput pravnika, liječnika, učitelja, psihijataru ili arhitekata. Za razliku od tih profesija, novinari ne trebaju licencu da bi obavljali svoj posao, što znači da mogu djelovati bez formalnog odobrenja koje je potrebno u drugim profesijama.

Navest ćemo nekoliko primjera nepoštivanja profesionalne etike u novinarstvu. Jayson Blair, bivši novinar *New York Timesa*, uhvaćen je u velikom skandalu zbog plagijata i falsificiranja izvještaja. Blair je koristio lažne informacije i često je stvarao lažne izvještaje, a sve to kako bi zadovoljavao rokove i produkcijske zahtjeve. Ovo je dovelo do velike krize povjerenja i kritike u novinarskoj zajednici (Wilder 2003).⁴ Claas Relotius, koji je radio za magazin *Der Spiegel*, bio je priznati novinar nagrađivan za svoje radove, ali je otkriven jer je lažirao mnoge svoje priče,

³<https://www.gotquestions.org/Hrvatski/zlatno-pravilo.html>

⁴<https://www.nytimes.com/2003/05/11/us/correcting-the-record-times-reporter-who-resigned-leaves-long-trail-of-deception.html>

uključujući lažne citate, izmišljene likove i fabrikaciju događaja. Ovaj slučaj izazvao je značajnu uzbunu u novinarskim krugovima zbog ozbiljnosti prekršaja i utjecaja na ugled novinarstva. Priča o Mouawiyi Syasnehu, sada 20-godišnjem mladiću iz sirijskog mjesta Dara'a, koji se navodno smatra začetnikom pobuna iz 2011. godine, već je kružila internetom. Silvije Tomašević (2018) za *Večernji list* navodi kako je Relotius iskoristio ovu priču, no redakcijski tim u *Der Spiegelu*, koji je odgovoran za provjeru činjenica, trebao je otkriti da je priča o sirijskom dječaku već bila poznata i da je Relotiusova verzija bila lažna. Tim stručnjaka u *Spiegelu* imao je zadatak provjeriti citirane osobe, mjesta, dokumente i druge informacije na temelju kojih su trebali otkriti da priča o dječaku nije bila autentična.⁵

Ni hrvatski novinari nisu toliko „daleko“ od kolega iz inozemstva. Jedan od najpoznatijih skandala u hrvatskom novinarstvu dogodio se 2004. godine kada je *Jutarnji list*, jedan od najtiražnijih dnevnih listova u Hrvatskoj, objavio lažni intervju s tadašnjim premijerom Ivom Sanaderom. Autor intervjuja bio je novinar Davor Butković, a intervju je navodno uključivao niz ekskluzivnih izjava premijera o političkim pitanjima i aktualnim temama. Skandal je izbio kada je Ured Vlade Republike Hrvatske, na čelu s Ivom Sanaderom, objavio priopćenje u kojemu se jasno navodi da premijer Sanader nikada nije dao takav intervju bilo kojem novinaru *Jutarnjeg lista*. Vlada je izričito demantirala autentičnost intervjuja, čime je otkriveno da su izjave u članku izmišljene i da je cijeli intervju lažan.⁶ Slučaj je izazvao velike kontroverze i snažnu reakciju javnosti. Medijski skandal otvorio je ozbiljna pitanja o novinarskoj etici, integritetu i vjerodostojnosti medija u Hrvatskoj. Osim što je bio sramota za *Jutarnji list*, ovaj incident je potaknuo raspravu o provjeri izvora i novinarskoj odgovornosti.

⁵ <https://www.vecernji.hr/vijesti/medijski-skandal-kad-novinar-zlorabi-svoj-talent-1290464>

⁶ <https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/lazni-sanader-dao-intervju-jutarnjem-listu.html>

4. Morbidna znatiželja

Morbidna znatiželja predstavlja duboku i često neobuzdanu fascinaciju ljudima, događajima i fenomenima koji su povezani s patnjom, smrću i opasnošću. Iako može izgledati kao nepristojan ili čak uznemirujući interes, morbidna znatiželja ima kompleksnu povijest i značaj koji nadmašuje puki užitak u tragičnim događajima. Istražit ćemo korijene i manifestacije morbidne znatiželje, kako se ona odražava u različitim kulturama i medijima te kako može utjecati na pojedince i društva. Morbidna znatiželja nije novi fenomen, duboko je ukorijenjena u ljudskoj povijesti. U antici, tragedije su bile popularni oblik kazališta koji je istraživao teme poput smrti i ljudske patnje. Grčki filozofi, poput Aristotela, raspravljali su o terapijskim učincima tragedija, vjerujući da su ljudi kroz iskustvo straha i sažaljenja mogli postići katarzu. Sličan interes za ljudsku patnju može se primijetiti i u srednjem vijeku kroz groteskne prikaze mučenja i smrti u religijskim i književnim djelima. Tokom 19. i 20. stoljeća, morbidna znatiželja manifestirala se kroz uzbudljive romane, novinske članke i kriminalističke priče. pisci kao što su Edgar Allan Poe i Bram Stoker istraživali su teme smrti i nadnaravnog, često nudeći čitateljima uvid u najmračnije aspekte ljudske prirode. Novine su često izvještavale o kriminalnim događajima na senzacionalistički način, a s razvojem medija, posebno televizije i interneta, morbidna znatiželja postala je sveprisutna. U modernom društvu, morbidna znatiželja može se vidjeti u različitim oblicima. Televizija i filmovi često istražuju teme nasilja i straha, a vijesti i internetske platforme pružaju informacije o kriminalnim događajima i katastrofama. Ova vrsta medijskog sadržaja privlači veliku pažnju, što može biti posljedica ljudske sklonosti da se suočava s onim što je izvan svakodnevnog iskustva. Jedan od ključnih razloga za morbidnu znatiželju jest ljudska potreba za razumijevanjem svijeta oko sebe. Smrt i patnja su univerzalni dijelovi ljudskog iskustva, a proučavanje tih tema može pružiti osjećaj kontrole ili razumijevanja u nepoznatom. U mnogim slučajevima, ljudi istražuju morbidne teme kako bi se pripremili za vlastite strahove i neizvjesnosti ili da bi razumjeli tragedije koje su ih pogodile. Psihologija nudi nekoliko objašnjenja za morbidnu znatiželju. Jedno od njih je teorija koja sugerira da je ljudska potreba za istraživanjem mračnih aspekata ljudskog iskustva povezana s dubokim emocionalnim i kognitivnim procesima. Ova znatiželja može biti mehanizam suočavanja s vlastitim strahovima i nesigurnostima. Također, morbidna znatiželja može imati evolucijsku osnovu. Naime, proučavanje prijetnji i opasnosti moglo je pružiti preživljavalačku prednost našim precima, omogućujući im da se bolje pripreme za opasne situacije. U tom kontekstu, istraživanje morbidnih tema može biti oblik pripreme za eventualne prijetnje u stvarnom životu.

Mediji igraju ključnu ulogu u oblikovanju i distribuciji morbidne znatiželje. Novine i televizijski programi često koriste senzacionalističke naslove i prikaze da bi privukli pažnju publike, što može imati različite posljedice. Dok neki argumentiraju da ovakvi prikazi pomažu u podizanju svijesti o važnim pitanjima i potiču društvenu promjenu, drugi upozoravaju na mogućnost desenzibilizacije i normalizacije nasilja.

S razvojem interneta i društvenih mreža, morbidna znatiželja je postala još dostupnija i rasprostranjenija. Forumi, blogovi i društvene mreže omogućuju korisnicima da dijele informacije i razgovaraju o tragičnim događajima, što može dovesti do stvaranja zajednica koje se fokusiraju na morbidne teme. Dok ove platforme nude prostor za izražavanje i dijalog, one mogu potaknuti i širenje netočnih informacija i teorija zavjere. Morbidna znatiželja može imati različite socijalne i kulturne utjecaje. U nekim slučajevima, može poslužiti kao sredstvo za istraživanje i razumijevanje kulturnih normi i vrijednosti. Na primjer, različite kulture imaju različite pristupe smrti i patnji, a proučavanje tih pristupa može pružiti uvid u društvene i povijesne kontekste. S druge strane, prekomjerna izloženost morbidnim sadržajima može imati negativne posljedice, uključujući povećanje stresa i anksioznosti. Dugotrajno izlaganje nasilju i tragedijama može desenzibilizirati pojedince i utjecati na njihovu percepciju stvarnosti. Morbidna znatiželja postavlja važno pitanje etike. Kada istražujemo ili konzumiramo sadržaje povezane s patnjom i smrću, važno je razmotriti etičke granice. Koji su moralni okviri kada je u pitanju prikazivanje ili dijeljenje informacija o tragičnim događajima? Gdje povući granicu između informativnog sadržaja i senzacionalizma? Novinari, producenti i kreatori medijskog sadržaja suočavaju se s izazovima u balansiranju između informiranja javnosti i očuvanja etičkih standarda. Transparentnost, poštovanje privatnosti i izbjegavanje senzacionalizma ključni su za odgovorno izvještavanje i predstavljanje morbidnih tema.

Morbidna znatiželja, iako često viđena kao neugodna ili uznemirujuća, ima duboke korijene u ljudskom iskustvu i društvenim praksama. Ona je povezana s našom potrebom za razumijevanjem svijeta i suočavanjem s vlastitim strahovima. U modernom društvu, morbidna znatiželja je prisutna u medijima i kulturi, i može imati značajne utjecaje na pojedince i društva.

Istraživanju ove teme važno je pristupiti s razumijevanjem i empatijom te biti svjestan etičkih i psiholoških posljedica koje morbidna znatiželja može imati. Razumijevanje i kritičko promišljanje o morbidnoj znatiželji može nam pomoći da bolje shvatimo sebe i svijet oko nas te pristupimo ovakvim temama na odgovoran i promišljen način.

4.1. Javna pogubljenja

Kako bismo jasnije shvatili morbidnu znatiželju, prvo trebamo sagledati neke povijesne događaje koji iniciraju morbidnu znatiželju. Od samih početaka civilizacija, ljudi pokazuju morbidnu radoznalost. Javna pogubljenja su opće poznata kroz povijest, a i u književnosti. Od srednjeg vijeka u mnogim zemljama koristi se metoda vješanja. Suđenje vješticama u Salemu jedno je od najpoznatijih povijesnih javnih pogubljenja u kojemu je bilo obješeno četrnaest žena i pet muškaraca. Hopkins opisuje kako je giljotina izumljena krajem 18. stoljeća. Sprava je bila predstavljena kao manje barbarski način smaknuća nasuprot mača ili sjekire. Prva upotreba giljotine za pogubljenje dogodila se 25. travnja 1792. u Parizu. Ovim javnim smaknućima znalo je svjedočiti od stotina do desetaka tisuća ljudi, ovisno o mjestu, kontekstu i značaju događaja. Kamenovanje koje se spominje u Hamurabijevom zakonu oko 1754. pr. Kr. jedno je od bolnijih i ponižavajućih načina smaknuća (Hopkins 2011: 46). Dakle, prisutni ne samo što su svjedočili smaknuću, već su i sudjelovali u njemu. Također, kamenovanje se spominje u Bibliji. Jedan od poznatijih događaja jest onaj u kojem Isus spašava od kamenovanja ženu uhvaćenu u preljubu. Naime, dok je Isus poučavao narod u hramu, pismoznanci i farizeji doveli su tu ženu kako bi „testirati“ Isusa – ako bi rekao da se zakon treba poštivati i da je treba kamenovati, bio bi u suprotnosti sa svojom porukom milosrđa i ljubavi; ako bi pak rekao da je treba poštediti, optužili bi ga za kršenje Mojsijevog zakona. Isus odgovor bio je: „Neka onaj tko je bez grijeha među vama prvi baci kamen.“ Prisutni su počeli odlaziti, a Isus je ostao sam sa ženom. Kada mu je žena odgovorila da nitko nije ostao da je osudi, Isus joj je rekao da je ni on ne osuđuje te je pozvao da promijeni život i više ne griješi.⁷

Ovakvih primjera ima ne samo u Bibliji već i u drugim religijama, kulturama, književnosti i umjetnosti. Hopkins pojašnjava kako su na vrhuncu Rimskog Carstva (od 1. stoljeća prije Krista do 5. stoljeća nove ere), gladijatorske igre bile nevjerojatno popularne i privlačile velike mase. Stvorene kako bi odvrćale pažnju od siromaštva i drugih problema, postale su glavni izvor zabave ljudima iz svih slojeva društva. Točan broj gledatelja varirao je ovisno o veličini i važnosti igara, kao i o mjestu održavanja. Koloseum, koji je bio najveći amfiteatar u starom Rimu, mogao je primiti između 50.000 i 80.000 gledatelja koji bi jedva dočekali smrt gladijatora. Klicali bi nad smrću palih ratnika. I to možemo sagledati kao oblik javnih smaknuća (Hopkins 2011: 53). Kasnije se pojavljuju metode električne stolice, javna strijeljanja, letalne injekcije i slično; u kojima su i dalje nazočni svjedoci. Hopkins tvrdi kako se ove metode javnih smaknuća i dalje primjenjuju u nekim dijelovima svijeta (Hopkins 2011: 56). Dakle, možemo zaključiti kako

⁷ Navedeno prema: Evanđelje po Ivanu, 2004: 301-302.

su ti ljudi bili fascinirani ili znatiželjni, ili su samo htjeli vidjeti donesenu „pravdu“. Pogubljeni, bili oni krivi ili nedužni, također su se koristili kao „primjer“ ostalima. Drugim riječima, javna pogubljenja koristila su se kao vrsta zastrašivanja. Godinama kasnije, ubojstva i druge zločine mi pratimo u medijima.

4.2. Psihologija znatiželje

Biti znatiželjan odnosi se na jedinstveno mentalno stanje koje sva ljudska bića doživljavaju u različitim stupnjevima, bez obzira na njihovu društvenu ili obrazovnu pozadinu. Znatiželja se, u tom smislu, razlikuje od puke potrage za novim osjećajima ili pokazivanja istraživačkog ponašanja; to je usredotočeno mentalno stanje. Pitati se o nečemu, u smislu znatiželje, namjerno je mentalno stanje koje zahtijeva koncentraciju uma na određenu nepoznatu temu.

Ilhan navodi kako se radoznalost smatra prirodnom i poželjnom intelektualnom osobinom: „Hvalimo dječju radoznalost i veličamo znanstvenike, učenjake ili umjetnike koji su, unatoč svim preprekama, sačuvali ‘djetinju radoznalost’ potrebnu za otkrivanje novih intelektualnih putova. Učenjaci također uglavnom hvale radoznalost. Većina teoretičara obrazovanja ili vrlina svrstava radoznalost među vrline (obično među intelektualne vrline), a neki su pažljivo argumentirali njenu vrijednost“ (Ilhan 2018: 79). Još uvijek odjekuje izreka „znatiželja je ubila mačku“ podsjećajući nas da neki oblici znatiželje mogu biti „prazne“ ili morbidne. Kao jedan od primjera Ilhan navodi Pandorinu kutiju iz grčke mitologije. Kako je Pandoru znatiželja navela da otvori zabranjenu kutiju i tako oslobodi sva svjetska zla, priča naglašava potencijalne opasnosti i posljedice neobuzdane znatiželje (Ilhan 2018: 82).

Istraživanja pokazuju da se ljudi prirodno koncentriraju na određene elemente svog okruženja, kao što su lica, pojedinci i potencijalne prijetnje. Popularnost nasilnih akcijskih filmova, horor žanrova i često medijsko izvještavanje o smrti i nasilju naglašavaju raširenu ljudsku znatiželju o tipično neugodnim temama. Usredotočenost na ove neugodne aspekte ključna je za njihovo razumijevanje, osobito zato što bi nas njihova neugodnost inače mogla navesti da ih izbjegavamo, ometajući našu sposobnost prikupljanja potrebnih informacija. Na primjer, odvratan značajke mogu brzo zaokupiti našu pozornost i uključiti kognitivne procese u ranim fazama vizualne obrade. Dok nas gađenje općenito potiče da izbjegavamo potencijalno štetne tvari, ova početna pažnja nam pomaže da prepoznamo i smanjimo izloženost njima. Ova prilagodljiva funkcija smanjuje rizik od dugotrajne izloženosti štetnim materijalima. Štoviše, ljude zanimaju teme nasilja, opasnosti i smrti, koje su bile središnje u umjetnosti, vijestima i

prispovijedanju u različitim kulturama. Negativne vijesti šire se brže od pozitivnih, ističući naš inherentni interes za takve teme i utječući na njihovo širenje. Primjerice, Škara (1994: 41-50) istražuje uporabu narodnih poslovice kao oblika retoričke strategije koja se često upotrebljava u novinarstvu i politici. Možemo pretpostaviti kako i sami novinari imaju „morbidne“ poslovice koje iskazuju veliko zanimanje za negativne teme, poput: „Gdje ima dima, tu ima i vatre“ ili „Ako ima krvi, ide prvi!“⁸Osim instinkta izbjegavanja prijetnji, znatiželja nas također tjera na prikupljanje informacija. Morbidnu radoznalost, koja uključuje interes za neugodne teme, posebice smrt, psiholozi su donedavno uglavnom zanemarivali. Iako je bilo opsežnih istraživanja o tome kako se ljudi nose sa smrću i znatiželjom u različitim kontekstima, morbidna znatiželja nije bila u fokusu. Coltan Scrivner(2021) navodi kako su Zuckerman i Litle (1986) razvili skalu znatiželje o morbidnim događajima (CAME) za mjerenje fascinacije nasiljem i smrću. Predložili su da ova vrsta znatiželje proizlazi iz želje za novom stimulacijom i uzbuđenjem. Njihova otkrića pokazala su da muškarci obično postižu više rezultate na CAME ljestvici i da su viši rezultati povezani s ponašanjem koje traži senzacije. Unatoč uvođenju prije više od trideset godina, CAME ljestvica nije doživjela široku upotrebu u psihologiji, vjerojatno zbog svojih ograničenja. Ljestvica je jednodimenzionalna i nije prošla temeljitu provjeru, ni interno ni eksterno. Štoviše, njegova se pitanja uglavnom usredotočuju na promatranje nasilja, što možda neće u potpunosti obuhvatiti širinu morbidne znatiželje. Izraz „morbidan“ sugerira fiksaciju na smrt, no ipak bi bilo preciznije usredotočiti se na čimbenike koji prethode smrti, a ne samo na smrt. Evolucijska psihologija smatra da su osobine poput morbidne znatiželje vjerojatno evoluirale kao odgovor na specifične izazove povezane sa smrću u društvenom i ekološkom kontekstu, a ne kao opća fascinacija samom smrću. Slično kao što se reprodukcija i seksualna želja usredotočuju na put koji vodi do potomstva, a ne samo na reprodukciju, morbidna znatiželja nije usredotočena na smrt, već na percipirane opasne ili prijeteće pojave koje joj prethode. Dok ponašanje traženja senzacija utječe na potragu za riskantnim informacijama, sugerirajući da bi intenzitet trebao povećati znatiželju, gledanje morbidnih slika uvelike varira među pojedincima i uvelike ovisi o specifičnom sadržaju koji je uključen. Ova složenost ukazuje na to da morbidna znatiželja uključuje više čimbenika izvan puke potrage za senzacijom. Unatoč ograničenoj primjeni CAME ljestvice, istraživanje o morbidnoj znatiželji i srodnim temama kao što su interes za zastrašujuću zabavu, nasilje, gađenje i mračni turizam značajno se proširilo. Ovaj rast naglašava morbidnu znatiželju kao uvjerljiv i relevantan koncept koji zahtijeva robusniji teorijski okvir i odgovarajuće alate za procjenu. Morbidna znatiželja tjera pojedince da istražuju potencijalno opasne aspekte života. Kada su opažene prijetnje velike, raste znatiželja za prikupljanje informacija i razumijevanje tih opasnosti, pomažući pojedincima u izbjegavanju negativnih

⁸<https://hrcak.srce.hr/175971>

ishoda povezanih s takvim prijetnjama. Pretjerano izbjegavanje takvih informacija može rezultirati ignoriranjem kritičnih aspekata okoliša, što može biti nepovoljno. Stoga, morbidna znatiželja uključuje pronalaženje ravnoteže između potencijalnih rizika bavljenja morbidnim sadržajem i koristi proizašle iz njegovog razumijevanja. Unatoč tome, postoje individualne varijacije u stupnju u kojem su ljudi znatiželjni o tim opasnim aspektima života.⁹

Foucault ističe kako neurologija nudi jedno objašnjenje, svjedočenje nasilnim slučajevima oslobađa adrenalin, pružajući uzbuđenje u sigurnim okruženjima poput naših domova, slično gledanju filmova strave i užasa ili ekstremnih sportova. Psiholozi također sugeriraju da pravi zločin, posebno među ženama, ima zaštitnu svrhu (Foucault 1995: 15). Promatranje kako su drugi postali plijen grabežljivaca može podsvjesno pripremiti gledatelje, osobito žene, na potencijalne opasnosti, nudeći lažan osjećaj uvida u preživljavanje. Osim osobnih razloga, kulturna fiksacija na istiniti zločin ima i društvenu dimenziju. Priče o zločinima pomažu društvu da procesuiraju događaje koji ugrožavaju naš osjećaj reda. Prema analitičarki pravog kriminala Rebeci Frost koja piše na svojem blogu, ove priče djeluju kao zajednički mehanizam za oporavak od percipiranih prijetnji, pomažući društvu da shvati kaos. Osim toga, ove priče otkrivaju mnogo o društvima koja ih proizvode. Baš kao što su religiozni prizvuci ranih istinitih zločinačkih pamfleta odražavali srednjovjekovne vrijednosti, današnji istiniti kriminalistički narativi često naglašavaju moderne psihološke teme poput traume iz djetinjstva, suptilno pojačavajući suvremene predrasude pod krinkom objektivnog pripovijedanja.¹⁰ Kao što književni znanstvenik Mark Seltzer¹¹ primjećuje, pravi zločin briše granice između činjenica i fikcije, postoje u mutnom prostoru između onoga što se uistinu dogodilo i onoga što nagađamo da se moglo dogoditi. S vremenom su promjene u pripovijedanju o istinitim zločinima odražavale promjene u društvenim stavovima prema zločinu i kazni. Papo u svojem radu navodi kako je Foucault u svojoj knjizi *Nadzor i kazna: rađanje zatvora*, uspoređivao povijesna javna pogubljenja s današnjim sustavom zatvora i privatnih pogubljenja, tvrdeći da se te metode manje odnose na humano postupanje, a više na održavanje vlasti. Javna pogubljenja služila su za zastrašivanje masa na poslušnost dok su provoditelje pravde također pretvarali u okrutnosti. Kada je simpatija javnosti prema mučenim zločincima postala problematična, društva su pomaknula pogubljenja iza zatvorenih vrata.¹² Za razliku od prošlosti fascinacije nasilnim kažnjavanjem, današnji istiniti zločin ima tendenciju zaustavljanja na točki osude, rijetko istražujući kaznene posljedice.

⁹<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0191886921005183>

¹⁰<https://rebeccafrostwrites.com>

¹¹<https://www.youtube.com/watch?v=arBSkZMKPWY>

¹²<https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:180462>

5. *Truecrime*

Povezivanje *truecrime* sadržaja s crnom kronikom nudi korisno razumijevanje kako se izvještavanje o stvarnim kriminalnim događajima razvilo i kako utječe na društvo. Ove dvije oblasti usko su povezane, ali imaju različite karakteristike i ciljeve.

Truecrime (istiniti zločin) zauzima značajno mjesto u svijetu novinarstva, prelazeći „most“ između izvještavanja o vijestima i narativnog pripovijedanja. Ovaj se žanr razvio od izravnog prepričavanja kriminalnih događaja u novinama i pamfletima do dubinskoga istraživačkog novinarstva koje ispituje složenost zločina, pravde i ljudskog ponašanja. Istinsko kriminalističko novinarstvo ne samo da obavještava javnost o slučajevima iz stvarnog života, već također istražuje društvene i psihološke čimbenike koji okružuju te događaje. Kombinacijom rigoroznog izvještavanja s uvjerljivim narativima, stvarni zločin postao je moćan alat za edukaciju i angažiranje publike, često rasvjetljavajući šira pitanja unutar pravnog i kaznenog sustava. Prilagođava se različitim formatima za gledanje, čitanje, slušanje i sudjelovanje u diskusijama, a samim time ima i veći doseg publike. Ovaj žanr pojavljuje se u različitim oblicima, kao što su: knjige (memoari i biografije), dokumentarne serije i filmovi (dokudrame)¹³, blogovi i webstranice, konvencije, predavanja i paneli, novinarske reportaže, istraživački članci, YouTube videi, *podcasti* i kombinacije navedenih.¹⁴

Crna kronika i *truecrime* često se koriste za opisivanje izvještaja o kriminalnim događajima, ali imaju različite konotacije i pristupe. Crna kronika odnosi se na segment novinarstva koji se fokusira na izvještavanje o zločinima, nesrećama i katastrofama dok *truecrime* kao žanr istražuje stvarne kriminalne slučajeve, često s naglaskom na dubinsku analizu motiva, metoda i posljedica zločina. Pokriva „mračnije“ teme, a prema svemu sudeći razlogu tomu jest što je veća zemlja, to su gori zločini. Ovaj žanr može uključivati knjige, dokumentarce, *podcaste* i druge medijske forme. Nastoji razumjeti i objasniti kriminalne događaje, često uz stvaranje složenih narativa i istraživanje psiholoških aspekata. Oba žanra mogu imati senzacionalistički prikaz tema, što ni u kojem slučaju nije dobro niti poželjno jer može dovesti do površnog razumijevanja slučajeva te pridonositi društvenoj desenzibilizaciji prema nasilju i tragediji. U istraživačkom dijelu ovoga završnog rada analizirat će se kanali na YouTube platformi, čija je svrha upravo prenositi priče *truecrime*. U tom kontekstu, može biti obrazovni alat koji potiče refleksiju i razmišljanje o društvenim i pravnim pitanjima, pružiti vrijedne uvide i edukaciju o kriminalnim ponašanjima i

¹³Dokudrama – kombinacija dokumentarnih i dramskih elemenata s glumcima koji ponovno prikazuju događaje kako bi pružali imerzivnije iskustvo. Navedeno prema: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/drama-documentary>

¹⁴<https://celadonbooks.com/what-is-true-crime/>

pravosudnom sustavu. Često se suočava s etičkim pitanjima u vezi s istraživanjem i prikazivanjem stvarnih tragedija. Odgovorno pristupanje temama istinitih zločina uključuje poštovanje privatnosti žrtava i osumnjičenika te izbjegavanje senzacionalizma. Iako različiti, crna kronika i *truecrime*, mogu doprinijeti širenju straha i anksioznosti u društvu jer se često fokusiraju na dramatične aspekte kriminala, bez pružanja konteksta ili razumijevanja. Razumijevanje ove veze može pomoći u osvjetljavanju kako različiti medijski pristupi oblikuju percepciju kriminala i kako se naša reakcija na te prikaze može mijenjati ovisno o kontekstu i pristupu.¹⁵

5.1. Moral istinitog zločina na YouTube platformi

Prema Deju, zaposleni u medijima su „psi čuvari“ i „vratari“ i zbog toga trebaju izbjegavati „oslanjanje na antisocijalno ponašanje u ispunjavanju svojih profesionalnih obaveza“ (Dej 2004: 321). U prethodnim poglavljima pojasnili smo da novinari moraju poznavati etičke i moralne standarde kojih se trebaju profesionalno i pridržavati. Ako se ne pridržavaju tih načela, novinari mogu snositi sankcije, bilo od pravosuđa ili od same zajednice. No, kakve sankcije snose kreatori *online* sadržaja?

YouTube, kao jedna od najpopularnijih platformi za dijeljenje video sadržaja, omogućava korisnicima širom svijeta pristup raznovrsnim informacijama i zabavi. Međutim, s rastom popularnosti sadržaja vezanih uz stvarne zločine, pojavio se kompleksan skup moralnih pitanja. Na YouTubeu, videozapisi koji detaljno prikazuju stvarne zločine mogu biti privlačni zbog svog dramatičnog sadržaja. Dej piše kako senzacionalistički način prikazivanja vijesti koji teži šokiranju i uzbuđenju publike, pada često na račun točnosti i ozbiljnosti. Iako ovakvi sadržaji mogu privući veliku publiku i generirati visoke brojke pregleda, oni također mogu pridonositi dehumanizaciji žrtava i eksploataciji njihove patnje za profit. Također, senzacionalizam može skrenuti pozornost s važnih aspekata slučaja, kao što su pravda i prevencija kriminala te doprinijeti širenju straha i panike u društvu (Dej 2004: 323). Jedno od ključnih moralnih pitanja u vezi s prikazivanjem stvarnih zločina na YouTubeu jest pitanje privatnosti žrtava. Dok neki sadržaji mogu biti edukativni i informativni, drugi mogu predstavljati invaziju na privatnost preminulih osoba i njihovih obitelji. Značajan izazov je balansiranje između informiranja javnosti i očuvanja dostojanstva žrtava. Izostavljanje ili anonimiziranje identiteta žrtava može

¹⁵<https://repositorij.erf.unizg.hr/islandora/object/erf%3A804/datastream/PDF/view>

pomoći u zaštiti njihovih obitelji od daljnje patnje, ali može također otežati razumijevanje konteksta zločina. Utjecaj koji ovakvi sadržaji imaju na gledatelje također je predmet etičke rasprave. Dok neki gledatelji mogu biti educirani o ozbiljnosti kriminala i potrebnim mjerama prevencije, drugi mogu razviti morbidnu znatiželju ili, što je još gore, desenzibilizirati se na nasilje. Također, bitno je napomenuti kako neki počinju idolizirati kriminalce koji su počinili neke od najnehumanijih zločina, što je pridonijelo njihovoj „popularnosti“ u *truecrime* zajednici. Jedan od primjera jest Richard Ramirez, poznatiji pod nadimkom *The Night Stalker* koji su mu dodijelili sami mediji. On je serijski ubojica, silovatelj i provalnik, čiji dobar dio obožavatelja idolizira njegov izgled ili način na koje je činio svoje zločine. Postavlja se pitanje: u kojoj mjeri YouTube i slične platforme odgovaraju za mentalno zdravlje svojih korisnika? S obzirom na lako dostupne sadržaje i mogućnost da se takvi videozapisi brzo šire, važno je razviti mehanizme koji će omogućiti nadzor i regulaciju sadržaja kako bi se zaštitila dobrobit gledatelja.

Moral istinitog zločina na YouTube platformi predstavlja složen skup pitanja koji zahtijeva pažljivo razmatranje. Dok prikazivanje stvarnih zločina može imati edukativnu vrijednost i povećati svijest o važnim društvenim pitanjima, važno je balansirati ovu korist s etičkim obvezama prema žrtvama i gledateljima. Senzacionalizam, privatnost žrtava i utjecaj na mentalno zdravlje gledatelja ključni su aspekti koji trebaju biti pažljivo upravljani kako bi se osigurala odgovorna i etički prihvatljiva praksa u prikazivanju stvarnih zločina na YouTubeu. Samo promišljenim i odgovornim djelovanjem možemo pronaći ravnotežu između informiranja javnosti i poštivanja ljudskog dostojanstva.

Bitno je još napomenuti kako postoje i kanali koji su svoj televizijski program htjeli proširiti i na druge platforme poput YouTubea. Claudine Cassar (2021) za internetski portal Anthropology Review navodi kako postoje kanali koji proizvode sadržaj istinitog zločina, a njihovi voditelji, odnosno sami influenceri nemaju potrebnu edukaciju i specijalizaciju da prenose takove priče pa čak i one koje bi se smatrale vijestima.¹⁶ Influenceri kao kreatori sadržaja imaju potpunu slobodu kako će napraviti YouTube video, od pozadinske glazbe i skripta, do toga kako će izgledati njihova pozadina i što će raditi pred kamerom. Jasno možete vidjeti kako neki uopće ne mare za žrtve određenog zločina o kojemu govore, a onda ima i onih koji daju sve od sebe kako bi odali počast žrtvama, njihovom sjećanju i njihovoj obitelji; o čemu će više biti riječi u pod poglavlju 6.4.

¹⁶<https://anthropologyreview.org/influential-anthropologists/bronislav-malinowski-the-father-of-field-research/>

6. Istraživanje kanala platforme YouTube

Kako bih detaljnije istražila YouTube kanale posvećene sadržaju istinitih zločina, odlučila sam provesti dublju analizu i usporedbu odabranih kanala. U istraživanje su uključena četiri kanala, od kojih dva vode influenceri, a dva pripadaju novinarskim redakcijama. Analiza je provedena u razdoblju od 5. do 9. kolovoza 2024. godine za sva četiri kanala. Fokus je bio na kanalima iz inozemstva jer su među najpopularnijima te pružaju obilje sadržaja relevantnog za potrebe ovog istraživanja. Tema istraživanja relevantna je jer dosada nitko nije analizirao fenomen crne kronike i istinitih zločina na ovaj način, što otvara prostor za dublje razumijevanje ovog fenomena i donosi novi doprinos u njegovoj analizi. Uzorak je bio namjeran.

6.1. Metodologija

U okviru ovog istraživanja, prilikom izrade i predstavljanja rezultata, primijenila sam metodu kvalitativne analize i analizu sadržaja. Prema Bronislawu Malinowskom, kvalitativna metoda primjenjuje se u društvenim i humanističkim znanostima za proučavanje kulture, običaja i ljudskog ponašanja u njihovom prirodnom okruženju. Ova metoda obuhvaća dugotrajno sudjelovanje istraživača u svakodnevnom životu ispitanika, što uključuje promatranje njihovih aktivnosti, provođenje intervjua i korištenje drugih tehnika za prikupljanje podataka. S druge strane, analiza sadržaja predstavlja metodu kojom se nastoje prikupiti i obraditi relevantni podaci, a njezina definicija može se razlikovati ovisno o području istraživanja (prema Kovačić 2021:152). U disciplinama poput sociologije, psihologije i komunikacijskih znanosti, analiza sadržaja primjenjuje se za proučavanje kvalitativnih podataka te za prepoznavanje obrazaca unutar različitih vrsta tekstualnih sadržaja. Prema američkom sociologu Earlu Babbieju, analiza sadržaja definira se kao „učenje o zabilježenim ljudskim komunikacijama, poput knjiga, web stranica, slika i zakona“ (Babbie 2012: 575). Ova metoda osobito je zastupljena u društvenim znanostima, u kojima se koristi za analizu zabilježenih prijepisa intervjua i drugih oblika komunikacije među sudionicima istraživanja.¹⁷

Metoda analize sadržaja dat će nam odgovore na sljedeća istraživačka pitanja:

- (1) Koje su razlike u načinu prezentiranja istinitih zločina?
- (2) Koji su kanali uspješniji i zašto?

¹⁷<https://anthropologyreview.org/influential-anthropologists/bronislaw-malinowski-the-father-of-field-research/>

6.2. Cilj istraživanja

Glavni cilj ovog istraživanja bio je analizirati i usporediti načine na koje različiti tipovi YouTube kanala, specifično oni vođeni influencerima naspram onih vođenih profesionalnim novinarima, prikazuju sadržaj vezan uz istinite zločine. Poseban naglasak stavljen je na njihov mogući utjecaj. Ostali ciljevi istraživanja bili su:

- (1) Utvrditi kako YouTube kanali iz različitih sredina strukturiraju i predstavljaju svoje istinite zločinačke priče, uključujući izbore koje donose u pripovijedanju.
- (2) Kako su etička razmatranja integrirana u sadržaj i kako ti izbori utječu na predstavljanje žrtava, osumnjičenika i šire društvene implikacije slučajeva o kojima se raspravlja.
- (3) Istražiti dugoročne društvene posljedice ovih razlika na društvene stavove prema kriminalu, pravdi i ulozi medija u oblikovanju percepcije javnosti, kao i potencijalne dugoročne učinke dezinformacija ili senzacionalizma u pravom kriminalističkom žanru.

Nadalje, cilj je bio testirati, odnosno potvrditi postavljene istraživačke hipoteze:

H1: Kanali koje vode profesionalni novinari pružit će točnije, temeljitije istražene i provjerene informacije u usporedbi s kanalima koje vode influenceri bez formalnog znanja.

H2: Kanali koje vode profesionalni novinari pokazat će višu razinu etičkog obzira, posebno u prikazivanju žrtava i osjetljivih detalja, u usporedbi s kanalima koje vode influenceri bez formalnog znanja.

H3: Kanali koje vode influenceri bez formalnog znanja imat će više razine angažmana gledatelja (npr. lajkovi i komentari) zbog više senzacionalističkog stila koji je više usmjeren na zabavu, u usporedbi s informativnijim i uravnoteženijim pristupom kanala koje vode profesionalni novinari.

6.3. Uzorak istraživanja

Uzorak korišten za usporedbu podataka s YouTube kanala „Kendall Rae“ i „Bailey Sarian“ (kreatori sadržaja) te „48 Hours“ i „Law&Crime Network“ (profesionalno novinarstvo) bio je namjerno odabran. Prema članku „Best True Crime YouTubers“ za 2024. godinu, objavljenom od strane Thought Leaders, deset najboljih kanala za sadržaj istinitih zločina uključuje „Law&Crime Network“ na prvom mjestu, „Bailey Sarian“ na drugom, dok se „Kendall Rae“ nalazi na sedmom mjestu, a „48 Hours“ nije uvršten na popis. Za potrebe analize izrađena je

analitička matrica koja sadrži klasifikacije kategorija; uz videozapise, analizirani su i broj komentara i lajkova. Usporedba karakteristika ovih konkurentskih YouTube kanala provedena je primjenom komparativne i generičke analize, kao i analize sadržaja. Istraživanje je provedeno u razdoblju od 5. do 9. kolovoza 2024. godine.

6.4. Analiza sadržaja

Protokolom za kodiranje objava YouTube videozapisa na izabranim kanalima definirane su varijable i informacije posebne za svaki kanal. Kodirane su sljedeće varijable:

1. Naslov videozapisa
2. Trajanje videozapisa
3. Broj pregleda
4. Broj komentara
5. Broj lajkova
6. Broj sponzora

U analizi kanala i njihovih videozapisa pomogla je stranica ViewStats¹⁸ koja je pružala bolji uvid u obrađivanju.

Objave četiriju kanala po vlastitom izboru čini sveukupno 42 videozapisa evidentirana posebno kreiranim protokolom za unos podataka s klasificiranim kategorijama. Prema abecednom redu praćeni su kanali „Bailey Sarian“, „Kendall Rae“, „Law&Crime Network“ i „48 Hours“ koji su (između ostalih) imali velike dosege 2024. godine. Budući da svaki od odabrana četiri kanala ima drugačiji raspored i količinu objava, odlučila sam da će analiza trajati 5 dana. Uz evidenciju svakog videozapisa, uslijedila je obrada i analiza stavki videozapisa kao što su lajkovi i komentari videa. Podatci i analiza bili su evidentirani 11.8. 2024.

¹⁸ViewStats – web stranica koja pokazuje podatke o YouTube kanalima i njihovim videozapisima. Dostupno na: <https://www.viewstats.com/>

Tablica 1. Klasifikacija – Jedinica analize

Naziv kanala	Frekvencija (broj videozapisa)
Bailey Sarian	5
Kendall Rae	1
Law&Crime Network	34
48 Hours	2

Analizom rezultata utvrđeno je da kanal „Law&Crime Network“, koji se bavi profesionalnim novinarstvom, ima najviše objava; ukupno 34 videozapisa u razdoblju od pet dana. Slijedi influencerica „Bailey Sarian“ s pet objavljenih videa, od kojih su dva promotivnog karaktera. Novinarski kanal „48 Hours“ objavio je dva videozapisa, pri čemu jedan od njih bilježi 1.3 milijuna pregleda. Na posljednjem mjestu je kanal „Kendall Rae“, s jednim videozapisom, u skladu s njezinim rasporedom objavljivanja jednog videa tjedno.

U svrhu boljeg razumijevanja, bitno je pojasniti zašto su selektirana upravo ova četiri kanala. Odlučila sam odabrati primjere dobre prakse i loše prakse, odnosno dobre prakse profesionalnog novinarstva na YouTubeu i dobre prakse nekoga tko nema potrebno obrazovanje, no unatoč tome radi odličan posao. Suprotno tomu, odabrala sam kanal koji je loš primjer profesionalnog novinarstva; primjer osobe koja se bavi sadržajem istinitog zločina, a pritom ne radi dobar posao. Kao što sam već spomenula, obrazovanje, specijalizacija, etički kodeks i „moralni kompas“ vrline su koje svaki novinar treba posjedovati, pogotovo oni koji se bave sadržajima crne kronike. Budući da danas svatko može imati veliku publiku pratitelja na različitim portalima, društvenim mrežama i *online* platformama poput Youtubea, teme poput crne kronike mogu „pasti u krive ruke“. Youtube je prepun loših primjera izvještavanja o istinitom zločinu. Specifično je u zajednici istinitog zločina to da se miješaju i kombiniraju različiti žanrovi kako bi privukli pozornost publike. Takav je primjer *mukbang*¹⁹, koji uz sadržaj istinitog zločina nudi šminkanje ili prepričavanje nekoga istinitog slučaja „Bailey Sarian“ jedna je od mnogih koja se odlučila baviti šminkanjem i prepričavanjem istinitih zločina. Premda je svoj YouTube kanal otvorila 2013. godine i objavljivala videozapise o kozmetici, prvi video kombinirajući dva žanra

¹⁹*Mukbang* – videozapis u kojemu osoba jede raznovrsnu količinu hrane, a da pritom može i ne mora komunicirati s publikom.

objavila je 15.1. 2019. godine na kojemu je prikupila više od 11.5 milijuna pregleda. Od onda je dosegla nevjerojatnu popularnost i tokom godina je stekla više od 7.4 milijuna pretplatnika. Ovakvu vrstu videozapisa objavljuje i danas, a kasnije u analizi bit će utvrđeno da objavljuje više videozapisa kroz tjedan. Osim toga što je neprofesionalno šminkati se dok govorite o dekapitaciji ljudskog tijela i ostalim temama tog sadržaja, isto tako je neprimjereno šaliti se kroz video;po čemu je Bailey i poznata. Usto, u gotovo svakom videu ima veliki smiješak te se ponekad čini da o dotičnim temama (ubojstvo, silovanja, otmice...) priča bezbrižno. Svaki videozapis na YouTubeu mora imati naslovnicu koja treba biti uočljiva kako bi gledatelj htio kliknuti na video, no smatram kako se to može napraviti s ukusom.

Slika6.4.1. Primjer naslovne slike videozapisa BaileySarian²⁰

U navedenom primjeru možemo uočiti kako je sebe stavila u prvi plan, a iza nje su slike poznatog serijskog ubojice Jeffery Dahmera o čijim zločinima priča u videu. Nadalje, u istom videu prikazuje korak po korak kako se našminkati kao što je na slici, a sukladno tome prepričava stvarne zločine poput otmice, ubojstva, silovanja, nekrofilije i kanibalizma koje je Jeffery Dahmer počinio. Suvišno je reći kako je to neprimjereno i neetično ponašanje prema žrtvama ovih zločina kao i prema njihovim obiteljima. Kanal „Bailey Sarian“ sadrži 849 videozapisa od kojih više nego dovoljno pokriva teme istinitih zločina odnosno crne kronike. S druge strane, postoje i dobri primjeri, a jedan od njih je Kendall Rae. Popularna YouTuberica poznata je po svojim istinitim kriminalističkim sadržajima, kao i po svom radu u području misterija i teorija zavjere. Njezin kanal sadrži mješavinu detaljnih istinitih slučajeva zločina,

²⁰ Izvor: <https://www.youtube.com/watch?v=gjySnrspD7E>

priča o nestalim osobama i povremenih komentara o širim društvenim temama. Ono što se izdvaja jest njezina usredotočenost na podizanje svijesti o manje poznatim slučajevima i korištenje platforme za isticanje problema koji možda neće dobiti toliku pozornost važnijih novinarskih kanala ili portala. Svoju karijeru započela je 2.8.2012. godine kada je objavila videozapise s uputama kako se našminkati i slično, no nikad nije pomiješala različite teme. Kasnije je objavljivala videozapise na temu teorija zavjere i misterija. Godine 2017. počela je objavljivati videozapise o nestalim osobama. Među prvima je bio video o nestaloj djevojčici (Ashe Degree), koji sada „stoji“ na gotovo 1.5 milijuna pregleda. U prvih 30 sekundi videa Kendall spominje organizaciju „Thorn“, koja svojom inovativnom tehnologijom pokušava spasiti nestalu i iskorištavanu djecu. U videu koji traje 16 minuta uspije upoznati nove gledatelje s organizacijom koja pomaže ugroženoj djeci, pokušava dobiti donacije za spomenutu organizaciju i ukazati na tada ne tako poznat slučaj. U mnogim videima prikazuje članove obitelji žrtava kako bi im pružala platformu da govore o svojim voljenima, o procesu ili nekim problemima u istrazi. Neprestano se bori za pravdu i ne boji se ukazati na propuste koje su možda učinili policija, pravosudni sustav ili zakon. Njezini videozapisi ne samo da podižu svijest, već služe za edukaciju zajednice. Smatram stoga kako je jedan od podcijenjenih kanala s 3.82 milijuna pretplatnika.

Slika 6.4.2. Primjer naslovne slike videozapisa Kendall Rae²¹

Za primjer sam koristila naslovnice videa starog četiri godine kako bi se bolje uočila razlika u pristupu temama istinitog zločina u istom vremenskom periodu. Uočljivo je kako je žrtva glavni fokus naslovnice koja je jednostavna. U desnom gornjem kutu je naslov koji glasi: „Pravda za Vanessu“, mladu ženu koja je nestala u vojnoj bazi.

²¹Izvor: <https://www.youtube.com/watch?v=cH-1Inj5ayg>

Dok prethodno spomenute kanale često vode pojedinci uz moguće dodatne asistente, kanali s profesionalnim timovima predstavljaju drugačiji pristup. Kanal „Law&Crime Network“ ističe se kao značajna platforma za legalne i istinite sadržaje vezane uz zločine. Ova mreža nudi širok spektar programa, uključujući prijenose suđenja uživo, pravne analize, snimke policijskih aktivnosti i dokumentarne prikaze kriminalističkih priča. Osnovao ju je Dan Abram, nagrađivani pravni dopisnik *ABC News*. „Law&Crime Network“ poznata je po svom dubokom pristupu, koristeći stručne izvore, bivše tužitelje i policijske službenike za pružanje informacija. S više od 5 milijuna pretplatnika i 3 milijarde pregleda na YouTubeu, ova mreža nudi pripovijedanje temeljeno na činjenicama uz posvećenost novinarskoj etici. Međutim, iako „Law&Crime Network“ predstavlja važan resurs, postoje i određeni nedostaci. U analizi sadržaja saznajemo da ovaj kanal objavljuje oko šest videozapisa dnevno, a svaki video sadrži tri ili više reklama. Uz to, većina videozapisa traje manje od pola sata. Ovi elementi ukazuju na potrebu za balansiranjem između informativnog sadržaja i komercijalnih interesa, što može utjecati na cjelokupno iskustvo gledatelja. Kanal „48 Hours“, koji se emitira na CBS-u, predstavlja jedan od najdugovječnijih i najprepoznatljivijih izvora televizijskog novinarstva specijaliziranog za *truecrime* žanr. Kanal je nastao 2013. godine, s fokusom na dubinska istraživanja kriminalističkih slučajeva, pružajući gledateljima detaljne izvještaje i analize o zločinima i pravdi. „48 Hours“ poznat je po svojoj metodičnoj i sveobuhvatnoj obradi kriminalističkih priča, često uključujući osobne intervjuje, rekonstrukcije i istraživačko novinarstvo. Kanal nudi dugometražne epizode koje istražuju složene kriminalističke slučajeve, često u formatu dokumentarnih priča koje traju između pola sata i sat vremena. Programi su usmjereni na razotkrivanje detalja slučajeva i pružanje uvida u pravosudni sustav, uz fokus na pravdi i ljudskim pričama iza zločina. Jedna od ključnih karakteristika „48 Hours“ je njegova posvećenost temeljitom istraživačkom novinarstvu i etičkom prikazivanju priča. Kanal koristi široku mrežu izvora, uključujući policijske službenike, pravnike, svjedoke i žrtve, kako bi pružio duboko utemeljene i uravnotežene izvještaje. S obzirom na njegovu dugu povijest i ulogu na tržištu medija, „48 Hours“ postavlja visoke standarde za kvalitetu i integritet u izvještavanju o *truecrime* temama. No, usprkos svojoj reputaciji, „48 Hours“ suočava se s izazovima koji uključuju prilagodbu modernim medijskim trendovima i promjenama u ponašanju publike. Kao i mnoge tradicionalne medijske kuće, kanal mora balansirati između dubinskog novinarstva i potrebe za brzim i privlačnim sadržajem kako bi zadržao relevantnost u eri digitalnih medija i *streaming* platformi.

6.4.1. Kodni listovi

Tablica2. Kodni list 1: Uzorak kanala

Naziv kanala	Kod
Bailey Sarian	A
Kendall Rae	B
Law&Crime Network	C
48 Hours	D

U prikazanoj tablici nalazi se objašnjenje pojmova za svaki od analiziranih kanala. Za potrebe analize, kanal influencerice „Bailey Sarian“ označen je slovom „A“, kanal „Kendall Rae“ kodiran je kao „B“, „Law&CrimeNetwork“ ima dodijeljen kod „C“ dok je kanal „48 Hours“ označen slovom „D“.

Tablica3. Kodni list 2. Kategorizacija – Obilježja videozapisa

Kategorija	Potkategorija	Kod
Naslov videozapisa	Informativno/edukativno	In
	<i>Clickbait</i> /privlačenje pažnje	Pp
Trajanje videa	Manje od pola sata	Mop
	Oko pola sata	Ps
	Jedan sat	Js
	Više od jednog sata	Vojs
	Dva sata	Ds
Broj pregleda	Manje od deset tisuća	Md
	Više od deset tisuća	Vd
	Više od sto tisuća	Vs

	Više od milijun	Vm
Broj komentara	Manje od 500	Mp
	Manje od tisuću	Mt
	Manje od deset tisuća	Mdt
	Više od deset tisuća	Vdt
Broj lajkova	Manje od pet tisuća	Mpt
	Do deset tisuća	Ddt
	Do pedeset tisuća	Dpt
	Do sto tisuća	Dst
Sponzori (broj)	Jedan	Je
	Dva	Dv
	Tri i više	Trv

Tablica4. Jednostavna analitička matrica: Analiza objava na YouTube kanalima

Kategorizacija		Potkategorije	Analiza objava na YouTube kanalima			
			A	B	C	D
Obilježja videozapisa	Naslov videozapisa	In	1	0	18	1
		Pp	4	1	16	1
	Trajanje videozapisa	Mop	3	0	31	0
		Ps	0	0	2	1
		Js	2	1	1	1
		Vojs	0	0	0	0
		Ds	0	0	0	0
	Broj pregleda	Md	0	0	0	0

		Vd	3	0	13	0	6.4 .2. An ali za ma tri ce N ako n ana lize mat rice ust ano
		Vs	1	1	20	1	
		Vm	1	0	1	1	
	Broj komentara	Mp	3	0	14	0	
		Mt	0	1	6	1	
		Mdt	2	0	13	1	
		Vdt	0	0	1	0	
	Broj lajkova	Mpt	3	0	23	1	
		Ddt	0	0	8	0	
		Dpt	1	1	3	1	
		Dst	1	0	0	0	
	Sponzori (broj)	Je	0	0	0	0	
		Dv	0	0	0	0	
		Trv	1	0	0	0	

vila sam da kanali sveukupno koriste više senzacionalističke naslove, točnije dva naslova više od informativnih, koji privlače pažnju gledatelja, dakle *clickbait*.

Kanal „Bailey Sarian“, označen kodom „A“, objavio je pet videozapisa u razdoblju od pet dana. Tri videa traju manje od trideset minuta dok su preostala dva u trajanju od jednog sata. Prema broju pregleda, tri videa imaju više od deset tisuća pregleda, jedan prelazi sto tisuća, a jedan doseže više od milijun pregleda. Usporedno s brojem pregleda i lajkova, broj komentara je relativno nizak; tri videa imaju manje od petsto komentara dok dva imaju nešto manje od deset tisuća. Jedan video, koji se ističe među analiziranim kanalima, ima do sto tisuća lajkova, drugi ima do pedeset tisuća, a preostala tri manje od pet tisuća lajkova. „Bailey Sarian“ jedini je kanal među analiziranim koji je tijekom istraživanog perioda imao sponzore, s više od tri sponzorska partnera u jednom videu.

Kanal „Kendall Rae“, označen kodom „B“, tijekom razdoblja analize objavio je samo jedan videozapis, što je u skladu s praksom objavljivanja jednog videa tjedno. Video, čiji je naslov

osmišljen kako bi privukao pažnju gledatelja, traje jedan sat i zabilježio je više od sto tisuća pregleda. Iako video ima manje od tisuću komentara, prikupio je do pedeset tisuća lajkova.

Treći analizirani kanal bio je „Law&Crime Network“, označen kodom „C“. Iako kanal vodi profesionalna redakcija, od ukupno 34 objavljena videozapisa, 16 ima naslove koji su namijenjeni privlačenju pažnje dok preostalih 18 ima informativni karakter, što čini malu razliku od samo dva videozapisa. Većina videa trajala je manje od pola sata, s iznimkom tri videozapisa; dva traju otprilike pola sata, a jedan sat vremena. Dvadeset videozapisa zabilježilo je više od sto tisuća pregleda, trinaest ima preko deset tisuća, a jedan video ima više od milijun pregleda. Što se tiče broja komentara, četrnaest videozapisa ima manje od petsto komentara, šest manje od tisuću, a trinaest manje od deset tisuća. Jedan video, jedini među analiziranim kanalima, ima više od deset tisuća komentara. U kategoriji lajkova, 23 videa imaju manje od pet tisuća lajkova, osam ima do deset tisuća, dok tri dosežu do pedeset tisuća lajkova.

Posljednji analizirani kanal bio je „48 Hours“, koji vodi novinarska redakcija i koji je u razdoblju od pet dana objavio dva videozapisa. Jedan video ima informativan naslov dok je drugi osmišljen kako bi privukao pažnju gledatelja te ima veći broj pregleda. Video privlačnog naslova traje pola sata dok informativni traje jedan sat. Broj komentara na prvom videu je manji od deset tisuća dok drugi ima manje od tisuću komentara. Video privlačnog naslova ima do pedeset tisuća lajkova dok drugi ima manje od pet tisuća lajkova.

6.4.3. Zaključak analize sadržaja

U zaključku analize sadržaja odgovorit ću na istraživačka pitanja. Analizirajući sadržaj, usporedila sam bolje kanale s lošijima. Kanal „Bailey Sarian“ zastupa teme istinitog zločina iz perspektive zabave, više za svoju nego za dobrobit zajednice. Nasuprot tomu je kanal „Kendall Rae“ koja educira svoju publiku, a pritom pomaže zajednici i obiteljima žrtava. Koristi svoju platformu u dobrotvorne svrhe; to postiže promoviranjem različitih organizacija i donacija.

S druge strane, nastojala sam analizirati kanale profesionalnog novinarstva. Jedan je portal ne tako dobar i manje precizan, „Law&Crime Network“, koji svakodnevno objavljuje više od jednog videozapisa. Kanal je prezasićen objavama koje pretplatnici i drugi gledatelji ne mogu popratiti niti saopćiti gravitaciju slučajeva. Usto, neki slučaj koji možda zahtjeva više pažnje neće je dobiti upravo zbog prezasićenosti. Gotovo svi videozapisi traju manje od pola sata, a pretpostavljam da je razlog tomu brzopletost. U usporedbi s tim „48 Hours“, koji objavi jedan do dva videa tjedno možda drži više kredibiliteta. Kanal sadrži videozapise koji traju od pola sata do

dva sata. Gotovo svaki video sadrži intervjuje policije, odvjetnika i drugih specijalista koji su radili na dotičnom slučaju te uključuju voljene osobe žrtva, a ponekad i voljene osobe osumnjičenih.

Analiza sadržaja pokazuje značajne razlike u pristupu i prezentaciji istinitih zločina između influencera i profesionalnih novinarskih redakcija. Profesionalni kanal „Law&Crime Network“ objavljuje najveći broj videozapisa, ali unatoč profesionalnom pristupu, značajan dio sadržaja usmjeren je na privlačenje pažnje, čime se približava strategijama influencera. „Bailey Sarian“, iako objavljuje manje videozapisa, postiže visok angažman publike, osobito u smislu pregleda i lajkova, što ukazuje na visoku popularnost i utjecaj njezinog narativa, iako sadržajno zaostaje za redakcijskim standardima. „Kendall Rae“, s jednim tjednim videom, i dalje postiže značajan broj pregleda i lajkova, unatoč nižem broju komentara, što sugerira da njezina publika reagira pozitivno na sadržaj, no sudjeluje manje aktivno. S druge strane, kanal „48 Hours“ ima najmanji broj objava, ali i dalje bilježi zapažene rezultate u pogledu pregleda, što upućuje na stabilnu publiku zainteresiranu za profesionalan i informativan pristup. Ukupno gledajući, influenceri i novinari pokazuju različite strategije u prikazu sadržaja, s time da influenceri imaju prednost u angažmanu publike dok novinarski kanali nude veći volumen i informativnost. Ove razlike imaju značajan utjecaj na povjerenje publike, percepciju tema vezanih uz kazneno pravosuđe i potencijal za širenje dezinformacija, što sugerira da oba pristupa imaju svoje prednosti i nedostatke u oblikovanju javnog mišljenja o istinitim zločinima.

Razlike u prezentiranju istinitih zločina između influencera i novinarskih redakcija očituju se u nekoliko ključnih aspekata. Influenceri poput „Bailey Sarian“ i „Kendall Rae“ koriste personalizirani pristup i atraktivne naslove kako bi privukli gledatelje, često stvarajući osjećaj intimnosti s publikom. Njihovi videozapisi obično su duži, naglašavaju narativni stil te su prilagođeni zabavi i angažmanu gledatelja, što je potkrijepljeno velikim brojem lajkova i pregleda. S druge strane, novinarski kanali poput „Law&Crime Network“ i „48 Hours“ fokusiraju se na informativni sadržaj, ali i dalje koriste naslove koji privlače pažnju kako bi održali konkurentnost. Profesionalni kanali objavljuju veći broj kraćih videozapisa i teže ozbiljnijem tonu te faktografskoj prezentaciji zločina, premda i dalje djelomično koriste strategije koje povećavaju angažman publike. Uspješnost kanala može se procijeniti prema različitim mjerilima, uključujući broj pregleda, komentara i lajkova. Influencerica „Bailey Sarian“ ističe se kao jedan od uspješnijih kanala, budući da postiže visok angažman publike s velikim brojem pregleda, lajkova i komentara, unatoč manjem broju objava. To ukazuje na snažnu vezu s publikom i uspješno korištenje privlačnih narativa. „Law&Crime Network“ je uspješan zbog svoje frekventnosti objava i visokog broja pregleda, ali angažman po videu često

ne doseže razinu influencera. Njihova strategija masovne produkcije omogućava im da dosegnu široku publiku, iako pojedinačno videozapisi privlače manje pažnje. Novinarski kanal „48 Hours“ postiže stabilne rezultate s manjim brojem objava, ali s informativnim i pažnju privlačnim sadržajem, što pokazuje da profesionalni pristup može održati interes publike. U konačnici, influenceri su uspješniji u stvaranju intenzivnog angažmana dok novinarski kanali dominiraju u frekvenciji objava i širini dosega, što ukazuje na različite strategije uspjeha unutar žanra istinitih zločina na YouTubeu.

Sada ćemo se fokusirati na analizu i evaluaciju prethodno predstavljenih hipoteza, pružajući detaljne odgovore:

H1: Kanali koje vode profesionalni novinari pružit će točnije, temeljitije istražene i provjerene informacije u usporedbi s kanalima koje vode influenceri bez formalnog znanja.

Analiza djelomično potvrđuje ovu hipotezu. Profesionalni novinarski kanali, poput „Law&Crime Network“ i „48 Hours“, zadržavaju informativni karakter i ozbiljan ton u većini svojih objava, što sugerira temeljitije istraživanje i provjerene informacije. Ipak, primijećeno je da i profesionalni kanali povremeno koriste senzacionalističke naslove za privlačenje pažnje, što ukazuje na prilagodbu trendovima na platformi kako bi povećali gledanost. S druge strane, influenceri češće koriste emocionalno obojene i osobno interpretirane narative, što može dovesti do manjka stručnosti i provjerenih informacija.

H2: Kanali koje vode profesionalni novinari pokazat će višu razinu etičkog obzira, posebno u prikazivanju žrtava i osjetljivih detalja, u usporedbi s kanalima koje vode influenceri bez formalnog znanja.

Hipoteza je djelomično potvrđena analizom, iako eksplicitne etičke usporedbe nisu duboko razmatrane u dostupnim podacima. Profesionalni kanali, koji se drže novinarskih standarda, implicitno poštuju etičke norme u prikazivanju sadržaja. No, budući da influenceri stvaraju sadržaj koji naglašava zabavni aspekt i osobne interpretacije, to često uključuje senzacionalistički pristup koji može narušiti etičke standarde, osobito u prikazivanju osjetljivih informacija o žrtvama.

H3: Kanali koje vode influenceri bez formalnog znanja imat će više razine angažmana gledatelja (npr. lajkovi i komentari) zbog više senzacionalističkog stila koji je više usmjeren

na zabavu, u usporedbi s informativnijim i uravnoteženijim pristupom kanala koje vode profesionalni novinari.

Ova hipoteza potvrđena je analizom. Influenceri kao što su „Bailey Sarian“ i „Kendall Rae“ ostvaruju visoke razine angažmana gledatelja, što se vidi po velikom broju pregleda, lajkova i komentara. Njihov senzacionalistički stil, emocionalni narativ i izravan kontakt s publikom generiraju intenzivan angažman koji nadmašuje profesionalne kanale, čak i kada su objave rjeđe. Profesionalni kanali, iako češći u objavama i informativniji, ne ostvaruju isti nivo interakcije s publikom, što ukazuje na razliku u pristupu i percepciji među gledateljima.

Analiza uglavnom potvrđuje postavljene hipoteze, ističući ključne razlike u pristupu, etici i angažmanu između influencera i profesionalnih novinara na YouTube kanalima posvećenim istinitim zločinima.

7. Zaključak

Tema ovoga završnog rada bila je fenomen crne kronike i uloga *truecrimea* na YouTubeu. Crna kronika ima dugu povijest. Do pojave 24-satnih informativnih mreža, publika je u drugoj polovici 20. stoljeća redovito bila izložena pričama o nasilnim zločinima. Danas je pravi zločin pronašao „novi dom“ u *podcastima* i servisima za strujanje, s većim dijelom sadržaja koji se osvrće na stare slučajeve koji su naširoko popraćeni u medijima svog vremena. Obilje arhivske građe i relativno niski troškovi produkcije omogućili su ponovno vraćanje ovih slučajeva, koji i dalje zaokupljaju pozornost publike. S dolaskom novih platformi poput YouTubea, u kojoj svatko može postati kreator sadržaja, došlo je do velikih promjena. Analizirala sam zato razlike u načinu prezentiranja istinitih zločina između kanala koje vode influenceri i onih profesionalnih novinara, istražujući utjecaj različitih pristupa na točnost informacija, etičke standarde i angažman gledatelja.

Završni rad sastoji se od dva dijela: teorijskog i istraživačkog. Teorijski dio rada pruža povijesni pregled razvoja crne kronike, s naglaskom na promjene u prikazivanju i etičke standarde novinarskog izvještavanja. Razrađuje se pojam *truecrime*, njegova povezanost s crnom kronikom te psihologija morbidne znatiželje koja je često prisutna kod publike ovog žanra. Poseban naglasak stavljen je na etiku i specijalizaciju novinara zbog njihove ključne uloge u točnosti i vjerodostojnosti izvještavanja. Istraživački dio temelji se na detaljnoj analizi sadržaja četiri odabrana YouTube kanala iz inozemstva koji se bave temom *truecrimea*. Za potrebe istraživanja, razvijena je kodna lista i analitička matrica kako bi se omogućila strukturirana analiza sadržaja. Analiza obuhvaća usporedbu načina prikazivanja istinitih zločina, etičkih pristupa te angažmana publike na tim kanalima, a rezultati istraživanja sintetizirani su u konačnom zaključku rada. Na kraju rada, sveukupni zaključak nudi pregled glavnih nalaza i njihov doprinos razumijevanju kako se *truecrime* sadržaj oblikuje i doživljava na različitim platformama. Time su i postavljene istraživačke hipoteze potvrđene:

H1: Kanali koje vode profesionalni novinari pružit će točnije, temeljitije istražene i provjerene informacije u usporedbi s kanalima koje vode influenceri bez formalnog znanja.

H2: Kanali koje vode profesionalni novinari pokazat će višu razinu etičkog obzira, posebno u prikazivanju žrtava i osjetljivih detalja, u usporedbi s kanalima koje vode influenceri bez formalnog znanja.

H3: Kanali koje vode influenceri bez formalnog znanja imat će višu razinu angažmana gledatelja (npr. lajkovi i komentari) zbog senzacionalističkog stila koji je više usmjeren na zabavu, u usporedbi s informativnijim i uravnoteženijim pristupom kanala koje vode profesionalni novinari.

Kanali influencera i profesionalnih novinarskih redakcija suočavaju se sa složenim izazovima u kontekstu promjenjivih preferencija publike koja, iako zahtijeva više kvalitetnog sadržaja, često nije spremna plaćati pretplate. Kako bi održali svoju relevantnost i utjecaj unutar zajednice, ovi kanali moraju se kontinuirano prilagođavati novim tehnologijama, aplikacijama i algoritmima. Uz inovacije i razvoj novih pristupa, važno je istovremeno posvetiti pažnju unapređenju etičkih standarda i održavanju visokih standarda novinarskog integriteta.

1
NACIONALNI
ARHIV

Sveučilište
Sjever

SVEUČILIŠTE
SIEVER

IZJAVA O AUTORSTVU

Završni/diplomski/specijalistički rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, EMA JEMREK (ime i prezime) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica ~~završnog/diplomskog/specijalističkog~~ (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom RAZNA KRONIKA NA PODRUČJU NASPOMEDA TRUČERINE (upisati naslov) te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:

(upisati ime i prezime)

(vlastoručni potpis)

Sukladno članku 58., 59. i 61. Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti ~~završne~~ diplomske/specijalističke radove sveučilišta su dužna objaviti u roku od 30 dana od dana obrane na nacionalnom repozitoriju odnosno repozitoriju visokog učilišta.

Sukladno članku 111. Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima student se ne može protiviti da se njegov završni rad stvoren na bilo kojem studiju na visokom učilištu učini dostupnim javnosti na odgovarajućoj javnoj mrežnoj bazi sveučilišne knjižnice, knjižnice sastavnice sveučilišta, knjižnice veleučilišta ili visoke škole i/ili na javnoj mrežnoj bazi završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice, sukladno zakonu kojim se uređuje umjetnička djelatnost i visoko obrazovanje.

8. Literatura

Knjige:

- [1] Babbie, E. R. 2012. *The Practice of Social Research*. Belmont: Wadsworth Publishing.
- [2] Dej, L. A. 2004. *Etika u medijima : primjeri i kontroverze*. Beograd: Medija centar.
- [3] Foucault, M. 1995. *Discipline and Punish: The Birth of the Prison*. Pariz: Vintage Books.
- [4] Hopkins, K.; Beard, M. 2011. *The Colosseum*. Velika Britanija: Profile Books.
- [5] Ilhan, I. 2018. *The Moral Psychology of Curiosity*. London: Rowman & Little field Publishers.
- [6] Kovačić, S. 2021. *Online novinarstvo : služenje javnosti ili podilaženje publici*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.
- [7] Majstorović, D. 2020. *Novine nekad i danas : povijesni pregled novinstva i etičnost novinske prakse*. Zagreb: Golden marketing.
- [8] Malović, S. 2005. *Osnove novinarstva*. Zagreb: Golden marketing.
- [9] Miller, M. 2004. *TrueCrime: An American Anthology*. Da Capo Press.
- [10] Pettegree, A. 2014. *The Invention of News: How the World Came to Know About Itself*. London: Yale University Press.

Kvalifikacijski radovi:

- [1] Papo, D. 2012. „Foucaultova teorija kazne uz djelo ‘Nadzor i kazna’“. Završni rad. Osijek: Filozofski fakultet. Dostupno na: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:180462>, datum pristupa: 02.09.2024.
- [2] Juričić, T. 2020. „Mediji i kriminalitet u Hrvatskoj: pregled aktualnih spoznaja o medijskom praćenju kriminaliteta“. Diplomski rad. Zagreb: Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet. Dostupno na: <https://repozitorij.erf.unizg.hr/islandora/object/erf%3A804/datastream/PDF/view>, datum pristupa: 01.09.2024.

Mrežni i elektronički izvori:

- [1] Cassar, C. *Bronislaw Malinowski – The Father of Field Research*. Dostupno na: <https://anthropologyreview.org/influential-anthropologists/bronislaw-malinowski-the-father-of-field-research/>, datum pristupa: 12.08.2024.
- [2] Dukes, J. *What is TrueCrime?*. Dostupno na: <https://celadonbooks.com/what-is-true-crime/>, datum pristupa: 12.08.2024.
- [3] Frost, R. *Anotherweek, another Ripper*. Dostupno na: <https://rebeccafrostwrites.com/>, datum pristupa: 02.09.2024.
- [4] Scrivner, C. *Personality and Individual Differences*. Dostupno na: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0191886921005183>, datum pristupa: 12.08.2024
- [5] Tomašević, S. „Medijski skandal: Kad novinar zlorabi svoj talent“. Dostupno na: <https://www.vecernji.hr/vijesti/medijski-skandal-kad-novinar-zlorabi-svoj-talent-1290464>, datum pristupa: 01.09.2024.
- [6] Škara, D. 1994. „Uporaba pučke frazeologije u suvremenom jeziku (strategija prizivanja autoriteta tradicije“. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/175971>, datum pristupa: 02.09.2024.
- [7] Wilder, C. 2003. „The Jayson Blair Story: How One Reporter’s Lies Destroyed the New York Times“. Dostupno na: <https://www.nytimes.com/2003/05/11/us/correcting-the-record-times-reporter-who-resigned-leaves-long-trail-of-deception.html>, datum pristupa: 02.09.2024.
- [7] 2008. „Lažni Sanader podvalio intervju Jutarnjem listu“. Dostupno na: <https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/lazni-sanader-dao-intervju-jutarnjem-listu.html>, datum pristupa: 02.09.2024.

9. Popis slika i tablica

Slika 6.4.1. Primjer naslovne slike videozapisa Bailey Sarian	24
Slika 6.4.2. Primjer naslovne slike videozapisa Kendall Rae.....	25
Tablica 1. Klasifikacija – Jedinica analize.....	18
Tablica 2. Kodni list 1: Uzorak kanala	22
Tablica 3. Kodni list 2. Kategorizacija – Obilježja videozapisa.....	22
Tablica 4. Jednostavna analitička matrica: Analiza objava na YouTube kanalima.....	23